

Ewa Staszewska, Ilona Laskus, Magdalena Rosińska

ZAKAŻENIA HIV I ZACHOROWANIA NA AIDS W POLSCE 2007 ROKU

HIV AND AIDS IN POLAND IN 2007

Zakład Epidemiologii, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny

STRESZCZENIE

Łączna liczba zakażeń HIV zarejestrowanych w 2007 roku wyniosła 718 (1,9 na 100 tys. mieszkańców, a zachorowań na AIDS rozpoznanych w roku 2007 – 133 (zapadalność 0,35 na 100 tys. mieszkańców). Zmarło 61 chorych na AIDS. Dane uaktualniono według zgłoszeń zarejestrowanych do końca 2008 roku.

W porównaniu do 2006 r., wśród nowo wykrywanych zakażeń HIV wzrósł udział zakażeń nabytych w drodze kontaktów heteroseksualnych (do 7,8% wszystkich i 38,4% przypadków o znanej drodze zakażenia), co najprawdopodobniej świadczy o rozprzestrzenianiu się HIV w populacji ogólnej w Polsce. W całym kraju dominują zakażenia HIV wśród osób w grupie wiekowej 20 - 29 lat oraz wśród mężczyzn (77,6%). W porównaniu do roku 2006, wzrosła liczba zgłoszeń nowo wykrytych zakażeń HIV bez informacji na temat możliwej drogi zakażenia. Ponadto, nadal wysoki jest odsetek osób, u których zakażenie HIV zostało wykryte na późnym etapie, niemal równocześnie z diagnozą AIDS.

Najliczniejszą grupę chorych na AIDS stanowili mężczyźni oraz osoby w wieku od 30 do 39 lat. Większość z nich prawdopodobnie uległa zakażeniu poprzez wstrzykiwanie narkotyków. Pomimo kontynuacji programu leczenia antyretrowirusowego, bezpłatnego dla obywateli Polski, obserwuje się tendencję wzrostową zapadalności na AIDS. Wśród pacjentów, u których AIDS zdiagnozowano w roku 2007, niewielki odsetek stanowią osoby, u których stosowano terapię antyretrowirusową przed rozwinięciem się pełnoobjawowego AIDS.

Słowa kluczowe: *AIDS, zakażenie HIV, epidemiologia, Polska, rok 2007*

WSTĘP

Analizę sytuacji epidemiologicznej HIV/AIDS w Polsce w 2007 roku oparto na zgłoszeniach od lekarzy oraz kierowników laboratoriów, które wpłynęły i zostały zweryfikowane do końca 2008 roku. Weryfikacja obejmuje wykluczenie powtórnych zgłoszeń tego samego

ABSTRACT

In 2007 in total 718 newly detected HIV cases were registered in Poland (1.9 per 100,000 population), a comparable number to 2006. The total number of incident AIDS cases diagnosed in 2007 and registered up to the end of 2008 was 133 (incidence 0,35 per 100,000 population). There were 61 death of AIDS patients in 2007 registered up to the end of 2008.

Among the newly diagnosed HIV cases as compared to 2006 a small increase of the share of infections acquired through heterosexual contact was observed (up to 7.8% of all and 38.4% of, which most likely reflects the spread of HIV in the general population in Poland.

Across the country HIV infection is the most frequently detected among young people (20 – 29 years) and among males (77.6%). In comparison to the year 2006, the number of reports without information about the possible route of transmission increased.

Furthermore, the percentage of late presenters, as defined by time between HIV and AIDS diagnoses of less than 3 months, is still growing, suggesting low awareness of risk or suboptimal availability of diagnostic tests.

The largest group among patients with AIDS are also males and people aged 30 to 39 years. Most of them were probably infected through injecting drugs.

Despite the successful implementation of antiretroviral treatment program a significant increase of AIDS incidence was noted. Among incident AIDS cases in 2007, a small percentage had been treated before developing AIDS.

Key words: *AIDS, HIV infection, epidemiology, Poland, 2007*

przypadku oraz ustalenie spełnienia kryteriów definicji do celów nadzoru epidemiologicznego.

ZAKAŻENIA HIV W 2007 ROKU

Ogółem w 2007 r. zgłoszono 718 (1,88 na 100 000) nowo wykrytych zakażeń HIV. Było to o 4,2% mniej

Tabela I. HIV/AIDS w Polsce w latach 2001-2007, wg województw
Table I. HIV/AIDS in Poland in 2001-2007, by voivodeship

Województwo	Nowo wykryte zakażenia HIV* w latach:						Zachorowania* w latach:						Zgony* w latach:							
	mediana 2001-2005		2006		2007		mediana 2001-2005		2006 r.		2007 r.		1986- 2007	mediana 2006-2007		2006 r.		2007 r.		1986-2007
	l.**	zap.	l.	zap.	l.	zap.	l.**	zap.	l.	zap.	l.	zap.	liczba	l.**	um.	l.	um.	l.	um.	
1.Dolnośląskie	121	4,17	109	3,78	139	4,83	40	1,38	46	1,60	51	1,77	450	13	0,45	15	0,52	22	0,76	187
2.Kujawsko-pomorskie	21	1,00	37	1,79	18	0,87	9	0,44	11	0,53	4	0,19	149	2	0,10	5	0,24	4	0,19	70
3.Lubelskie	13	0,59	12	0,55	9	0,42	3	0,14	8	0,37	6	0,28	55	2	0,09	2	0,09	1	0,05	20
4.Lubuskie	12	1,19	15	1,49	16	1,59	5	0,50	2	0,20	7	0,69	77	2	0,20	1	0,10	5	0,50	35
5.Łódzkie	46	1,76	47	1,83	44	1,72	10	0,39	6	0,23	13	0,51	116	5	0,19	1	0,04	5	0,19	52
6.Małopolskie	19	0,58	29	0,89	33	1,01	6	0,18	7	0,21	6	0,18	58	4	0,12	5	0,15	2	0,06	25
7.Mazowieckie	48	0,94	80	1,55	75	1,45	8	0,16	4	0,08	9	0,17	346	4	0,08	0	0,00	5	0,10	171
8.Opolskie	12	1,13	11	1,06	12	1,16	5	0,47	1	0,10	3	0,29	48	2	0,19	1	0,10	3	0,29	29
9.Podkarpackie	11	0,52	15	0,72	9	0,43	1,5	0,05	0	0,00	0	0,00	11	0	0,00	0	0,00	0	0,00	6
10.Podlaskie	10	0,83	10	0,84	6	0,50	3	0,25	6	0,50	0	0,00	33	1	0,08	0	0,00	1	0,08	15
11.Pomorskie	29	1,32	46	2,09	31	1,40	13	0,60	13	0,59	13	0,59	217	5	0,23	1	0,05	4	0,18	95
12.Śląskie	59	1,26	63	1,35	44	0,95	17	0,36	21	0,45	10	0,21	263	6	0,13	5	0,11	1	0,02	103
13.Świętokrzyskie	5	0,39	9	0,70	1	0,08	2	0,08	3	0,23	1	0,08	20	1	0,08	1	0,08	0	0,00	12
14.Warmińsko-mazurskie	36	2,52	34	2,38	43	3,02	4	0,28	12	0,84	6	0,42	55	1	0,07	2	0,14	2	0,14	17
15.Wielkopolskie	18	0,54	44	1,30	32	0,94	6	0,18	12	0,36	2	0,06	81	2	0,06	4	0,12	2	0,06	39
16.Zachodniopomorskie	29	1,71	30	1,77	24	1,42	4	0,24	9	0,53	2	0,12	95	2	0,12	0	0,00	4	0,12	39
bd	113	-	159	-	182	-	0	-	0	-	0	-	0	0	-	0	-	0	-	0
POLSKA	610	1,60	750	1,97	718	1,88	145	0,38	161	0,42	133	0,35	2074	62	0,16	43	0,11	61	0,16	915

* rejestrowane wg miejsca zamieszkania; jako liczbę zachorowań, zgonów i liczbę ludności przyjęto liczby z 16 województw

* AIDS cases or deaths by place of residence; data adjusted for administrative division for 16 voivodeships

** l. - liczba, zap. - zapadalność, um. - umieralność na 100 000 mieszkańców.

** l. - number, zap. - incidence, um. - mortality per 100,000 population

niż w 2006 roku i o 17,7% więcej niż wyniosła mediana za lata 2001 – 2005. Najwięcej zakażeń odnotowano w województwie dolnośląskim – 139 przypadków (4,8 na 100 000), a najmniej w woj. świętokrzyskim – 1 zgłoszenie (0,08 na 100 000). Tendencję wzrostową odnotowano w województwach: dolnośląskim, lubuskim, małopolskim i warmińsko-mazurskim, zaś wyraźny spadek w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, podkarpackim, podlaskim, śląskim i zachodnio-pomorskim. W 2007 r. 182 (25,3%) zgłoszeń nie zawierało informacji na temat miejsca zamieszkania osoby zakażonej i było to o 19 więcej niż w 2006 r. (tab. I).

W skali kraju najwięcej zakażeń wykryto wśród osób młodych: w grupie wieku od 20 do 29 lat – 278 (38,7% wszystkich zarejestrowanych zakażeń) i w grupie wieku od 30 do 39 lat – 233 (32,4%). Najwyższy odsetek zakażonych poniżej 30 roku życia odnotowano w województwach: łódzkim (56,8%) i śląskim (54,5%). Natomiast osoby powyżej 30 roku życia zdecydowanie dominowały w województwach: zachodnio-pomorskim (66,7%) kujawsko-pomorskim (61,1%), lubuskim (56,3%), lubelskim (55,6%) i małopolskim (54,5%).

W 2007 r. w grupie wieku poniżej 20 roku życia zano-towano 43 zakażenia wirusem HIV (6,4%) (tab. II).

W 2007 roku przeważały zakażenia wśród mężczyzn, którzy stanowili 77,5% (557) osób zakażonych, natomiast kobiety 20,6% (148) (w 13 przypadkach brak danych o płci – 1,8%). Jedynie w województwie lubelskim udział procentowy kobiet wyniósł powyżej 40% (44%), a w 5 kolejnych województwach przekroczył 30% - lubuskim (38%), warmińsko-mazurskim (37%), podlaskim i zachodniopomorskim (po 33%) oraz dolnośląskim (31%). Najniższy odsetek nowo wykrywanych zakażeń wśród kobiet odnotowano w województwach małopolskim (3%), opolskim (8,3%) i pomorskim (10%) (tab. II). Odsetek kobiet wśród nowo wykrytych zakażeń jest zbliżony do odsetka kobiet wśród zachorowań na AIDS (23,3%).

W tabeli III zestawiono nowo wykryte przypadki według prawdopodobnej drogi zakażenia. O większości osób (572 – 79,6% ogółu) brak jest informacji dotyczącej prawdopodobnej drogi transmisji. Drugą grupę stanowią osoby, które prawdopodobnie zakażyły się w wyniku stosowania dożylnych środków odurzających – 70 zakażonych (9,7%) ogółu. Trzecia co do liczebności grupa zakażonych to osoby zakażone

Tabela II. Nowo wykryte zakażenia HIV w Polsce w 2007 r. Podział wg województwa zamieszkania, płci i wieku zakażonych

Table II. HIV infections detected in Poland in 2007, by voivodship of inhabitation, gender and age of the infected persons

Grupa wieku	WOJEWÓDZTWO																										
	dolnośląskie			kuj.-pom.			lubelskie			lubuskie			łódzkie			małopolskie			mazowieckie			opolskie			podkarpackie		
	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R
<20	1	4	5	1	1	2	0	0	0	0	0	0	3	2	5	2	0	2	1	1	2	2	0	2	0	0	0
20-29	36	20	56	4	1	5	2	2	4	4	3	7	15	5	20	13	0	13	28	6	35*	3	1	4	5	1	6
30-39	35	13	48	4	2	6	2	1	3	5	3	8	11	2	13	9	0	9	22	6	28	4	0	4	1	0	1
40-49	16	5	21	5	0	5	0	1	1	1	0	1	2	1	3	6	0	6	7	0	7	1	0	1	0	0	0
50-59	7	0	7	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	2	1	3	2	0	2	1	0	1	0	1	1
60 i >	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
b.d	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ogółem	96	43	139	14	4	18	5	4	9	10	6	16	34	10	44	32	1	33	61	13	75	11	1	12	7	2	9

Grupa wieku	WOJEWÓDZTWO																					Brak danych			POLSKA					
	podlaskie			pomorskie			śląskie			świętokrzyskie			warm.-maz.			wielkop.			zachodniop.											
	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	b.d.
<20	1	0	1	2	0	2	4	2	6	0	0	0	2	5	7	0	0	0	1	2	3	4	1	6*	24	18	1	43		
20-29	2	1	3	11	2	13	16	2	18	0	0	0	9	6	17**	11	1	12	2	1	3	53	8	62*	214	60	4	278		
30-39	1	1	2	7	1	8	11	4	15	0	0	0	8	3	11	6	5	11	5	3	8	52	6	58	183	50	0	233		
40-49	0	0	0	4	0	4	2	0	2	1	0	1	3	1	4	2	0	2	3	2	5	11	1	13*	64	11	1	76		
50-59	0	0	0	1	0	1	0	2	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	0	3	8	1	11**	27	5	2	34		
60 i >	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	2	5	0	0	5		
b.d	0	0	0	2	0	2	0	1	1	0	0	0	1	1	3*	5	1	7*	1	0	1	27	0	30***	40	4	5	49		
Ogółem	4	2	6	28	3	31	33	11	44	1	0	1	24	16	43	24	7	32	16	8	24	157	17	182	557	148	13	718		

* w tym 1 b.d. dla płci; * includes 1 NA for sex

**w tym 2 b.d. dla płci; ** includes 2 NA for sex

***w tym 3 b.d. dla płci; ***includes 3 NA for sex

Tabela III. Nowo wykryte zakażenia HIV obywateli polskich w 2007r. Podział wg województw i grup zakażonych

Table III. Newly diagnosed HIV infections in Poland reported in 2007. By voivodeship and the risk group

Województwo	Grupa zakażonych								Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Zakażenia wykryte wśród kandydatów na dawców krwi
	H-/Bi	N	Hem	Het	Dz	I/Bd	Ogółem			
POLSKA	19	70	0	56	1	572	718	24,9	26	
1.Dolnośląskie	3	17	0	0	0	119	139	5,8	5	
2.Kujawsko-pomorskie	1	3	0	0	1	13	18	0,6	3	
3.Lubelskie	0	2	0	1	0	6	9	0,6	0	
4.Lubuskie	1	1	0	1	0	13	16	0,5	0	
5.Łódzkie	5	9	0	7	0	23	44	0,7	0	
6.Małopolskie	1	2	0	3	0	27	33	0,5	5	
7.Mazowieckie	1	3	0	9	0	62	75	5,9	1	
8.Opolskie	0	0	0	0	0	12	12	0,6	3	
9.Podkarpackie	0	0	0	1	0	8	9	0,7	1	
10.Podlaskie	0	1	0	1	0	4	6	0,2	1	
11.Pomorskie	0	4	0	3	0	24	31	0,5	0	
12.Śląskie	0	5	0	2	0	37	44	2,9	2	
13.Świętokrzyskie	0	0	0	0	0	1	1	0,1	1	
14.Warmińsko-mazurskie	0	7	0	0	0	36	43	1,1	2	
15.Wielkopolskie	4	3	0	4	0	21	32	1,2	2	
16.Zachodniopomorskie	0	3	0	9	0	12	24	0,0	0	
Brak danych	3	10	0	15	0	154	182	0,4	0	

Tabela IV. Badania w kierunku przeciwciał anti-HIV oraz nowo wykryte zakażenia HIV w 2007 r.

Table IV. Testing for HIV and newly diagnosed HIV infections in 2007

Grupa badanych	Liczba badań ogółem	Nowo wykryte zakażenia	
		Liczba osób	Częstość*
Homo- i biseksualiści	385	22	5,71
Stosujący środki odurzające we wstrzyknięciach	1064	67	6,30
Osoby trudniące się prostytutką	92	1	1,09
Biorcy krwi, nasienia, tkanek i narządów	1060	0	0,00
Chorzy na hemofilię	118	0	0,00
Osoby utrzymujące ryzykowne kontakty heteroseksualne	4902	53	1,08
Osoby z w/w grup razem	7621	143	1,88
Dawcy krwi	1025746	26	0,00
Dawcy nasienia, tkanek i narządów	30890	0	0,00
Inni/brak danych	138217	540	0,39
Obywatele polscy ogółem	1 202 474,00	709	0,06
Obcokrajowcy	924	9	0,97

*nowo wykryte zakażenia w stosunku do wykonanych badań (w przeliczeniu na 100 badań);

*newly detected HIV cases with respect to number of screening tests (per 100 tests);

poprzez kontakty heteroseksualne – 56 osób (7,8%), a kolejna - mężczyźni utrzymujący kontakty seksualne z mężczyznami – 19 (2,6%). W porównaniu do 2006 r. zwraca uwagę wzrost o 8,5 % zakażeń bez informacji co do możliwej drogi zakażenia i spadek o 5,5% zakażeń w wyniku stosowania dożylnych środków odurzających. Zwraca uwagę zróżnicowanie dróg szerzenia się zakażenia w poszczególnych województwach. W województwie dolnośląskim odsetek zakażonych drogą stosowania dożylnych środków odurzających wyniósł 24,3%, natomiast w pozostałych województwach nie przekroczył 13% wszystkich nowo wykrytych zakażeń. Względnie dużą liczbę stanowią zakażenia na drodze kontaktów heteroseksualnych - 7,8% ogółu nowo wykrytych zakażeń, odsetkowo więcej w woj. zachodniopomorskim (37,5%) i mazowieckim (12%).

W 2007 r. wśród obywateli polskich wykonano ogółem co najmniej 1 202 474 testów przesiewowych w kierunku zakażenia wirusem HIV (tab. IV), co odpowiada 32 testom na 1000 mieszkańców, a 4,6 testu na 1000, po wykluczeniu badań dawców krwi.

Częstość nowo wykrywanych zakażeń wśród obywateli polskich wyniosła 0,06 na 100 wykonanych badań. Największą częstość odnotowano wśród osób stosujących środki odurzające we wstrzyknięciach (6,3) i mężczyzn utrzymujących kontakty seksualne z mężczyznami (5,7). Częstość nowo wykrywanych zakażeń wzrosła w ostatnich latach w grupie mężczyzn utrzymujących kontakty seksualne z mężczyznami (od

4,4/100 badań w 2004 r. do 10,0/100 w 2006 i 5,7/100 w 2007). W tym samym okresie spadła natomiast w grupie osób stosujących dożylnie narkotyki (od 12,8 do 6,3).

W stosunku do roku 2006 zwiększyła się liczba osób badanych z powodu ryzykownych zachowań seksualnych, a także stosujących środki odurzające we wstrzyknięciach. Ponadto wzrosła liczba badań wśród dawców tkanek, narządów, krwi i nasienia. Natomiast spadek liczby badań odnotowano w przypadku chorych na hemofilię, biorców narządów, krwi i nasienia.

AIDS W 2007 ROKU

W 2007 roku rozpoznano 133 zachorowania na AIDS. Zapadalność wyniosła 0,35 na 100 000 mieszkańców. Stanowi to 17,4% spadek w stosunku do 2006 r. i 8,2% spadek w stosunku do mediany z lat 2001 – 2005. Zgłoszenia zachorowań na AIDS często napływają ze znacznym opóźnieniem w stosunku do daty rozpoznania choroby. Spośród przypadków rozpoznanych w 2007 r. 32 (24,0%) zostało zgłoszonych dopiero w 2008 roku. Z kolei wśród zgłoszeń dokonanych w 2007 roku było jedno zachorowanie rozpoznane w 2000 r., jedno w 2003, trzy w 2004, 7 zachorowań rozpoznanych w 2005 r., i 69 zachorowań rozpoznanych w 2006 r. Dlatego należy przypuszczać, że ostateczna liczba zachorowań rozpoznanych w 2007 r. będzie wyższa.

W 2007 r. rozpoznano zachorowania na AIDS wśród mieszkańców czternastu województw. Liczba zachorowań wahała się w granicach od zera w woj. podkarpackim i podlaskim, jednego w woj. świętokrzyskim, poprzez 13 w woj. łódzkim i pomorskim (9,7% ogółu) do 51 (38,3%) w woj. dolnośląskim. W przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców odnotowano również znaczne różnice w zapadalności: od 0 w woj. podkarpackim i podlaskim, 0,06 w woj. wielkopolskim do 1,77 w woj. dolnośląskim (tab. I).

W 2007 r. wzrost zapadalności w stosunku do 2006 r. nastąpił w województwach: dolnośląskim, lubuskim, łódzkim, mazowieckim oraz opolskim. Spadek zapadalności odnotowano w woj.: kujawsko-pomorskim, lubelskim, małopolskim, podlaskim, śląskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (tab. I).

W 2007 r. rozpoznano AIDS u 102 mężczyzn (75,9%) i 31 kobiet (23,3%). Wśród chorych na AIDS najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku od 30 do 39 lat - 60 zachorowań (45% ogółu), następnie osoby w grupie wieku od 20 do 29 lat - 33 (24,8%) i od 40 do 49, wśród których zanotowano 28 zachorowań (21%) (tab. V).

Wśród chorych, 70 osób, tj. 52,6% ogółu, zakaziło się najprawdopodobniej na drodze wstrzykiwania środków odurzających. Grupa zakażonych poprzez

Tabela V. Zachorowania na AIDS w Polsce w latach 2007 Podział wg płci, wieku* i drogi przenoszenia zakażenia
Table V. AIDS in Poland in 2007 by sex, age* and transmission group

Grupa wieku	Płeć		Droga przenoszenia							Ogółem
	M	K	H-/Bi	N	Hem	B	Het	Dz	I/Bd	
<20	0	2	0	0	0	0	0	2	0	2
20-29	23	10	4	21	0	0	5	0	3	33
30-39	46	14	5	36	0	0	10	0	9	60
40-49	23	5	4	9	0	0	12	0	3	28
50-59	10	0	3	4	0	0	2	0	1	10
60 i >	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	102	31	16	70	0	0	29	2	16	133

* dokładny wiek (lata) w chwili rozpoznania AIDS ; M - mężczyźni, K - kobiety, H-/Bi - homo-i biseksualiści, N - zakażeni w związku ze stosowaniem środków odurzających, H-/Bi/N-homo-i biseksualiści i stosujący środki odurzające, Hem - chorzy na hemofilię, B - biorcy krwi i preparatów krwiopochodnych, Het - zakażeni drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, Dz - dzieci matek zakażonych HIV, I/Bd - inni/brak danych

* age at AIDS diagnosis; M - males, K - females; H-/Bi - men who have sex with men, N - injecting drug users, Hem - haemophiliacs, B - blood recipients, Het - infected heterosexually, Dz - child of HIV+ mother, I/Bd - other/unknown

iniekcje narkotyków była stosunkowo liczniejsza w młodszych grupach wiekowych stanowiąc ponad 60% wśród zachorowań w wieku 20-39 lat. Wśród zachorowań w wieku powyżej 40 roku życia do zakażenia tą drogą doszło w 34% przypadków. Kolejne grupy pod względem liczebności stanowili zakażeni drogą kontaktów heteroseksualnych – 29 osób (21,8% ogółu) oraz mężczyźni zakażeni drogą kontaktów homoseksualnych – 16 osób (12% ogółu). Odnotowano zachorowania na AIDS dwójga dzieci matek zakażonych HIV. U 16 chorych (12%), w formularzach zgłoszenia AIDS, nie podano informacji o drodze zakażenia (tab. V).

W 2007 r. u wszystkich 133 chorych określono po jednej chorobie wskazującej na AIDS, w brzmieniu jak w definicji do celów nadzoru epidemiologicznego, skorygowanej w 1993 r. U 54 osób (40,6%) zdiagnozowano przy rozpoznaniu AIDS po 2 choroby wskaźnikowe, a u 22 (16,5%) rozwinęły się po 3 choroby wskaźnikowe dla AIDS. Liczbę przypadków rozpoznawanych chorób wskaźnikowych w momencie rozpoznania AIDS przedstawia rycina 1.

Zwraca uwagę duży odsetek chorych, u których rozpoznano zespół wyniszczenia (30% wszystkich zachorowań). Spośród pozostałych chorób wskaźnikowych często odnotowywano wystąpienie gruźlicy płuc u osoby dorosłej lub dorastającej (w wieku powyżej 13 lat) – 29 przypadków (21,8% ogółu), zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii* – 28 zachorowań (21%) oraz kandydozę przełyku w liczbie 22 przypadków (16,5%).

U 99 chorych (74,4% ogółu) z rozpoznaniem w 2007 r. AIDS, podano liczbę komórek CD4. U 50 chorych (50,5%) była ona niższa od 50 na mikrolitr, u 29 (29,3%) mieściła się w przedziale od 50 do 199 komórek CD4 na mikrolitr, a u 20 chorych wynosiła powyżej 200 komórek CD4 na mikrolitr.

Wśród 133 chorych, u których rozpoznano AIDS w 2007 roku, jedynie 18 (13,5%) było leczonych antyretrowirusowo przed rozwinięciem się pełnoobjawowego AIDS. U 70 osób (52,6%) AIDS rozpoznano praktycznie równocześnie z wykryciem zakażenia. Po 3 lub więcej latach od wykrycia zakażenia HIV zachorowały 43 osoby (32,3% chorych) (tab. V).

Tabela VI. AIDS w latach 2007. Podział wg roku rozpoznania AIDS oraz czasu między stwierdzeniem zakażenia HIV a zachorowaniem na AIDS

Table VI. AIDS cases in Poland in 2007, by the year of diagnosis and time lapse between the diagnosis of HIV infection and AIDS

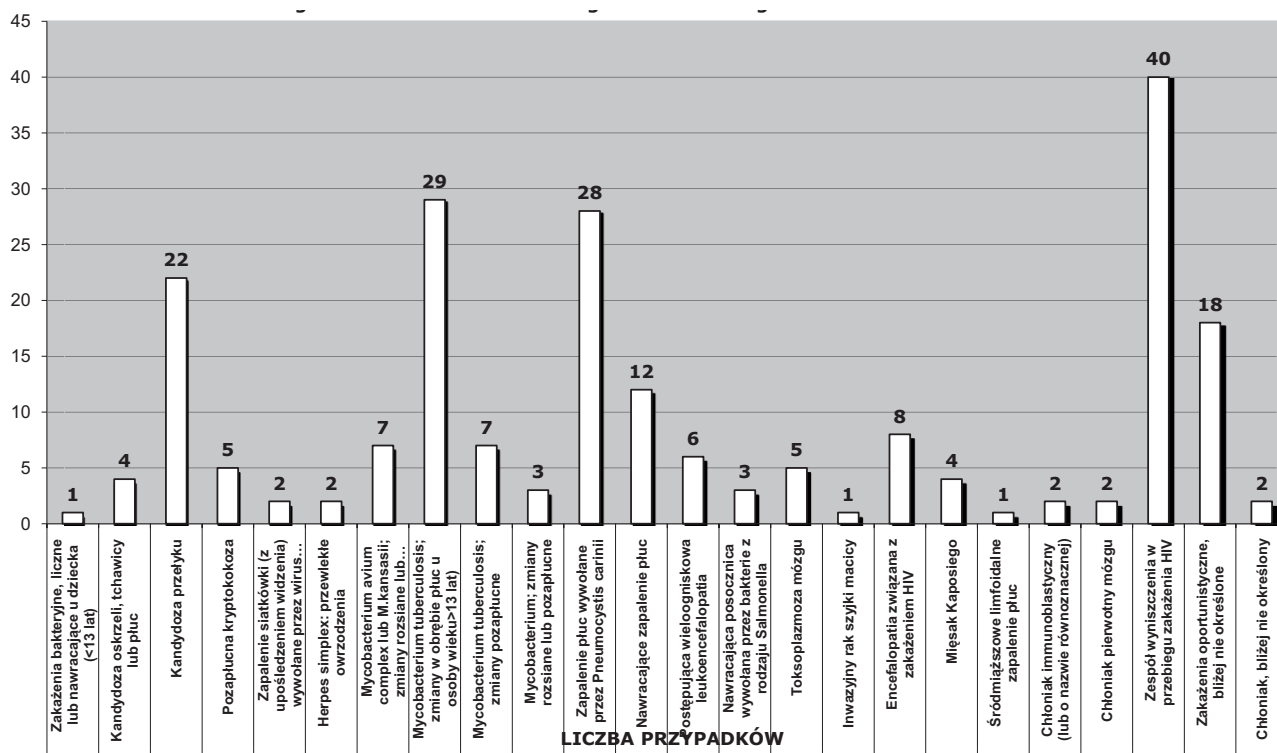
Rok rozpoznania AIDS	Czas między stwierdzeniem zakażenia HIV a zachorowaniem na AIDS				ogółem**
	rozpoznanie równoczesne*	poniżej 1 roku	rok do 3 lat	3 lata i powyżej	
1986-1995	143	28	97	149	417
1996	40	4	9	60	113
1997	34	10	21	62	127
1998	42	5	24	59	130
1999	43	1	19	74	138
2000	51	5	13	57	126
2001	61	7	7	57	132
2002	43	10	19	52	124
2003	66	4	11	64	145
2004	96	7	13	59	176
2005	84	4	13	51	152
2006	89	4	14	53	161
2007	70	5	15	43	133
RAZEM	862	94	275	840	2074

* stwierdzenie zachorowania w ciągu 3 miesięcy od zakażenia HIV.

** w 3 przypadkach brak danych o czasie od wykrycia zakażenia HIV do rozpoznania AIDS

* AIDS within 3 months of HIV diagnosis

** in 3 cases time from HIV diagnosis to AIDS is missing

Ryc.1. Choroby wskaźnikowe wśród chorych na AIDS rozpoznanych w 2007 r.

Fig.1. Indicator diseases among AIDS cases diagnosed in 2007

Według zgłoszeń, które wpłynęły do Zakładu Epidemiologii NIZP - PZH do końca 2008 r., w 2007 r. zmarło 61 chorych na AIDS. Umieralność wyniosła 0,16 na 100 000. Zgonów nie odnotowano tylko w województwach podkarpackim i świętokrzyskim. W pozostałych województwach liczba zgonów wahała się od jednego w woj. lubelskim, podlaskim i śląskim do 22 w woj. dolnośląskim, a umieralność mieściła się w granicach od 0,02 na 100 000 mieszkańców w woj. śląskim do 0,76 w woj. dolnośląskim (tab. I).

Wśród zmarłych przeważały osoby zakażone drogą wstrzykiwania substancji odurzających - 40 osób (65,6% ogółu zgonów), 7 osób zakażyło się drogą kontaktów heteroseksualnych, 8 homoseksualnych pomiędzy mężczyznami, a dla 5 osób nie podano informacji na temat drogi zakażenia. Łącznie zmarło 51 mężczyźni (83,6%) i 10 kobiet (16,4%). Wiek zmarłych kształtował się następująco: w grupie wieku poniżej 20 lat - 1 osoba, 20-29 lat - 8 osób, 30-39 lat - 26 osób, 40-49 lat - 20 osób, 50-59 lat - 6 osób. Nie odnotowano zgonów powyżej 60 roku życia.

Spośród 133 chorych, u których rozpoznano AIDS w 2007 roku, do końca 2008 r. otrzymano informację o zgonie 35 osób (26,3%).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z powodu choroby wywołanej przez wirus HIV (kody ICD B20 - B24) w 2007 roku zmarły 123 osoby, w tym 106 z powodu chorób, które w przybliżeniu odpowiadają chorobom wskaźnikowym AIDS (kody B20 - B22),

czyli o ponad 70% więcej niż zgonów chorych na AIDS zarejestrowanych w danych ze zgłoszeń.

PODSUMOWANIE

Łączna liczba zachorowań na AIDS rozpoznanych w roku 2007, a zarejestrowanych do końca 2008 r. wyniosła 133. W 2007 r. odnotowano 718 nowo wykrytych zakażeń HIV. Pomimo spadku liczby nowo wykrytych zakażeń HIV w stosunku do 2006 r. należy uznać, że wciąż mamy do czynienia z narastaniem problemu zakażeń wirusem HIV w Polsce. Województwami o najwyższej zapadalności na AIDS w tym okresie były: dolnośląskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, pomorskie oraz warmińsko-mazurskie. Należy zaznaczyć, że jednocześnie - w woj. dolnośląskim, łódzkim i warmińsko-mazurskim wysoki odsetek zakażeń przypisuje się transmisji związanej ze stosowaniem dożylnych środków odurzających. W stosunku do 2006 r. wzrósł udział zakażeń nabytych poprzez kontakty heteroseksualne, co najprawdopodobniej świadczy o rozprzestrzenianiu się HIV w populacji ogólnej w Polsce. Niestety na bardzo wysokim poziomie utrzymuje się liczba zgłoszeń, w których brak określenia prawdopodobnej drogi nabycia zakażenia. Wśród przyczyn tej sytuacji można wymieniać: obawy o ochronę danych osobowych, częste pomijanie poradnictwa okołotestowego przez zlecających badania oraz niedostateczną współpracę

Inspekcji Sanitarnej i lekarzy zajmujących się opieką nad zakażonymi.

Pomimo wdrożenia skutecznego programu leczenia antyretrowirusowego wciąż obserwuje się znaczną zapadalność na AIDS. Zachorowania często dotyczą osób z zespołem wyniszczenia i niską liczbą komórek CD4, nieleczonych wcześniej antyretrowirusowo. Wskazuje to na późne rozpoznawanie HIV i AIDS, co powoduje opóźnione wdrażanie terapii antyretrowirusowej. Wzrastający odsetek osób, u których zakażenie HIV rozpoznano późno, praktycznie równocześnie z AIDS, sugeruje niską świadomość zagrożenia lub małą dostępność badań.

Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zwłaszcza zakażeń HIV, jest niezbędne do opracowania rzetelnej oceny uwarunkowań przenoszenia się wirusa, najczęstszych dróg jego przenoszenia i populacji osób

szczególnie narażonych na zakażenie. Dlatego konieczna jest intensyfikacja działań mających na celu poprawę jakości danych zbieranych w ramach rutynowego systemu nadzoru nad HIV/AIDS w Polsce.

Otrzymano: 4.05.2007 r.

Zakwalifikowano do druku: 13.05.2009 r.

Adres do korespondencji:

Ewa Staszewska

Zakład Epidemiologii

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego

Państwowy Zakład Higieny

ul. Chocimska 24 00-791 Warszawa

e-mail: estaszewska@pzh.gov.pl

tel.: 022 54 21 296